

Mishenichnas Adar Marbim...B'Mitzvot!

A Review of the Mitzvot of Chodesh Adar

I. The Four Parshiot

1. משנה ברורה סימן תרפה ס"ק א

אבאר בקיצור ענין ד' פרשיות. והוא. חז"ל [א] תקנו לקרות ד' פרשיות בשנה מר"ח אדר עד ר"ח ניסן לזכרון ד' דברים והם אלו. הראשונה היא פרשת שקלים לזכרון מצות מחצית השקל שיתבאר בסמוך שהיו מחוייבים ליתן ללשכה לקרבן התמיד בכל שנה. השניה היא פרשת זכור לזכור מעשה עמלק וקורין אותה בשבת שלפני פורים לסמכה למעשה שהיה מזרע עמלק וכדי להקדים זכירת מחיית עמלק לעשייתה וכדכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים. השלישית היא פרשת פרה אדומה והיא בשבת שקודם פרשת החודש שכן היה שריפתה במדבר סמוך לניסן כדי להזות בה את ישראל באפר החטאת מיד אחר הקמת המשכן כדי שיהיו טהורים ויובלו לעשות הפסח בזמנו לכן קורין פרשה זו להתפלל לפניו ית' שגם עלינו יזרוק מים טהורים במהרה. הרביעית פרשת החודש בשבת הסמוך לר"ח ניסן כדי לקדש חודש ניסן דכתיב בתורה החודש הזה לכם ראש חדשים אבל אין זה עיקר הקידוש כי עיקר הקידוש הוא בעת ראית הלבנה שמקדשן אותו הב"ד ואין הקריאה הזאת אלא מדרבנן.

~Zachor~

2. דברים פרק בה

(יז) זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לָךְ עַמְלֵק בְּדַרְךְ בְּצֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם:
 (יח) אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדַרְךְ וַיִּזְבֹּב בְּךָ כָּל הַנְּחָשִׁים אֲחֵרֶיךָ וְאַתָּה עָרַף וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֲלֵהֶם:
 (יט) וְהָיָה בְּהַנִּיחַ יְהִנֵּךְ אֲלֵהֶיךָ לָךְ מִכָּל-אֲיֵיךָ מִסְבִּיב בְּאָרְץ אֲשֶׁר יִקְוֶה אֲלֵהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה לְרַשְׁתָּהּ תִּמְחָה אֶת-זָכְרְךָ עַמְלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשְׁכַּח: פ

3. ספר החינוך מצוה תדג

ואל הזכירה הזאת בלב ובפה לא ידענו בה זמן קבוע בשנה או ביום כמו שגצטוינו בזכירת יציאת מצרים בכל יום ובכל לילה, והגועם כי בזכירה ההיא עיקר הדת...

4. ספר החינוך מצוה תרג

ונוהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן, בזכרים כי להם לעשות המלחמה ונקמת האויב, לא לנשים.

5. ספר מנחת חינוך - מצוה תרג - אות ג

"והרב המחבר פוטר נשים ממצוה זו, ונראה קצת דפוטר אותם מהלאו ג"כ. ובר"מ אינו מבואר זה, וצריך ראייה לפטור נשים ממצות עשה שאין הזמן גרמא, ובפרט במקום לאו ג"כ. ומה שכתב כי להם לעשות המלחמה ולא לנשים, באמת מלחמת מצוה הכל יוצאין אפילו כלה מחופתה כמבואר בש"ס סוטה מ"ד ע"ב ובר"מ כאן פ"ז ה"ד...מ"מ והזכירה יהיה תמיד מצות עשה לזכור ולא לשכוח, על כן צ"ע דפוטר נשים ממצות עשה זו. ונראה דכל אישי ישראל חייבים כמו כל מצות עשה שאין הזמן גרמא.

6. שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרפה סעיף ז

י"א (יד) שפרשת זכור (טו) ופרשת פרה אחמה <ב> חייבים לקראם [ב] מדאורייתא, לפיכך בני הישובים שאין להם מנין צריכים לבא (נח) למקום שיש מנין בשבתות הללו כדי לשמוע פרשיות אלו שהם מדאורייתא. הגה: ואם אי אפשר להם לבא, (יז) מ"ם יזהרו לקרותם (יח) בגנינתם ובטעמם (מצא כתוב).

7. משנה ברורה סימן תרפה ס"ק יד

(יד) שפרשת זכור - דכתיב זכור את אשר עשה וכו' וגמרינן בגמרא דהאי זכור היינו באמירה מתוך הספר דוקא [ולא די במה שיקבע זה בלב] וע"כ צריך הקורא לכון להוציא כל השומעים וגם השומעים צריכין למיין לצאת:

~Parah~

8. במדבר פרק יט

(ו) וְכִבֵּס הָאִסָּף אֶת-אֶפְרַיִם הַפָּרָה אֲדוֹת בְּגָדָיו וְטָמְא עַד-הָעֶרֶב וְהִלְתָּהּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָגַד הֶגְר בְּתוֹכָם לַחֲקֵת עוֹלָם:

9. משנה ברורה סימן תרפה ס"ק טו

(טו) ופ' פרה אחמה - והרבה אחרונים כתבו שפרשה זו אינה מזאורייתא ועיין לעיל בסימן ס' סק"י במ"ב דאפילו במצוה דרבנן ג"כ צריך לכוין לצאת ידי המצוה:

II. Taanit Esther

10. אסתר פרק ד

(טז) לך בָּנוּס אֶת-כָּל-הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאֶל-תְּאֵכְלוּ וְאֶל-תְּשִׁתּוּ שְׁלֹשַׁת יָמִים לַיְלָה וַיּוֹם גַּם-אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אֲצִיחַ
כִּן וּבְכֵן אָבֹא אֶל-הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא-בָדַת וּכְאֲשֶׁר אָבְדַתִּי אָבְדַתִּי:
(יז) וַיַּעֲבֹר מֶרְדֵּכָי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר-צִוְתָה עָלָיו אֶסְתֵּר: ס

11. אסתר פרק ט

(ל) וַיִּשְׁלַח סָפְרַיִם אֶל-כָּל-הַיְהוּדִים אֶל-שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְלֻכּוֹת אַחֲשֵׁרוּשׁ דְּבָרֵי שְׁלוֹם וְאַמֶּת:
(לא) לְקַיֵּם אֶת-יְמֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה בְּזִמְנֵיהֶם כְּאֲשֶׁר קָיָם עֲלֵיהֶם מֶרְדֵּכָי הַיְהוּדִי וְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּכְאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל-נַפְשָׁם וְעַל-זְרַעֲמָם
דְּבָרֵי הַצְּמֻת וְזַעֲקָתָם:
(לב) וּמֵאֲמַר אֶסְתֵּר קָיָם דְּבָרֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה וְנִקְנַב בְּסִפְרָא: פ

12. רמב"ם הלכות תעניות פרק ה הלכה ה

ונהגו כל ישראל בזמנים אלו להתענות בשלשה עשר ג באדר זכר לתענית שהתענו בימי המן שנאמר +אסתר ט'+ דברי הצומות וזעקתם, ואם חל שלשה עשר באדר להיות בשבת מקדימין ומתעניין בחמישי שהוא אחד עשר, אבל אחד מארבעה ימי הצומות שחל להיות בשבת דוחין אותו ד לאחר השבת, חל להיות בערב שבת מתעניין בערב שבת, ובכל הצומות האלו אין מתריעין ולא מתפללין בהן תפלת בעילה, אבל קורין בתורה שחרית ומנחה בויחל משה, ובבולן אוכלים ושותין בלילה חוץ מתשעה באב.

13. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף טו עמוד א

ויעבר מרדכי אמר רב: שהעביר יום ראשון של פסח בתענית.

14. רש"י מסכת מגילה דף טו עמוד א

יום טוב ראשון של פסח - שהרי בשלשה עשר בניסן נכתבו האגרות וזיתן הדת בשושן, וארבעה עשר וחמשה עשר וששה עשר התענו, ובששה עשר נתלה המן בערב.

15. בית יוסף אורח חיים סימן תרפו

ב אפילו הכי נוהגין להתענות בשלשה עשר....

... שיש סמך לומר שראוי להתענות בו וכן כתבו הרא"ש (סי' א) והר"ן (ב: ד"ה היכא) בריש מגילה אהא דאמרין (מגילה ב.) שלשה עשר זמן קהילה לכל היא ופירש רש"י (שם ד"ה זמן קהילה) זמן מלחמה דרבינו תם הקשה עליו ופירש דזמן קהילה לכל היא היינו לומר שהכל מתאספין לתענית אסתר ובאים בני הכפרים לעיירות לומר סליחות ותחנונים לפי שבו נקהלו לעמוד על נפשם והיו צריכין רחמים וכן מצינו במשה שעשה תענית כשנלחם בעמלק...

16. שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרפו סעיף ב

(ב) ב מתענים ב"ג באדר; ואם חל פורים באחד בשבת, מקדימין (ג) ג להתענות ביום חמישי. הגה: ותענית זה אינו חובה, לכן יש להקל בו לעת הצורך, כגון: מעוברות או מניקות או לחולה שאין בו סכנה, ואפי' רק כואבי עינים, שאם (ד) מצטערין הרבה לא יתענו (ה) ויפרעו אח"כ, אבל שאר בריאים (ו) ד לא יפרשו מן הצבור (חדושי אגודה בשם מחזור ויטרו). ואם חל פורים ביום א', שמתעניין ביום ה' שלפניו, וחל בו ברית מילה, (ז) מותר (ח) לאכול על המילה, <ב> ולמחר ביום ו' יתענו האוכלים (הגהות מנהגים).

17. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ה עמוד א

אקדומי פורענות לא מקדמי

18. אסתר פרק ט

(לא) לְקַיֵּם אֶת-יְמֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה בְּזִמְנֵיהֶם כְּאֲשֶׁר קָיָם עֲלֵיהֶם מֶרְדֵּכָי הַיְהוּדִי וְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּכְאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל-נַפְשָׁם וְעַל-זְרַעֲמָם
דְּבָרֵי הַצְּמֻת וְזַעֲקָתָם:

19. רמב"ם הלכות תעניות פרק ה הלכה יט

כל הצומות האלו עתידים ליבטל לימות המשיח, ולא עוד אלא שהם עתידים להיות ימים טובים וימי ששון ושמחה שנאמר +זכריה ח' כה אמר ה' צבאות צום הרגיעי וצום התמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו. בריך רחמנא דסייען.

20. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ב הלכה יח

כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל לימות המשיח ה חוץ ממגילת אסתר הרי היא קיימת בחמשה חומשי תורה ובהלכות של תורה שבעל פה שאינן בטל לעולם, ואף על פי שכל זכרון הצרות יבטל שנאמר +ישעיהו ס"ה+ כי נשכחו הצרות הראשונות וכי נסתרו מעיני, ימי הפורים לא יבטלו שנאמר +אסתר ט'+ וימי הפורים האלה לא יעברו מוטך היהודים זכרם לא יסוף מזרעם.

III. Machatzit HaShekel**~Background~****21. שמות פרק ל**

(יא) וידבר יקוק אל משה לאמר:
(יב) כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש לפי כפשו ליקוק בפקד אתם ולא יהיה בכם גנף בפקד אתם:
(יג) זהו יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה ליקוק:
(יד) כל העבר על הפקדים מבין עשרים שנה ומעלה יתן תרומת יקוק:

22. נחמיה פרק י

(לג) והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלשית השקל בשנה לעבדת בית אלהינו:
(לד) ללחם המערכת ומנחת התמיד ולעולת התמיד השבתות החדשים למועדים ולקדשים ולחטאות לכפר עלי ישראל וכל מלאכת בית אלהינו: ס

23. מצודת דוד נחמיה פרק י פסוק לג

(לג) והעמדנו - קבענו על עצמינו דבר מצוה להיות חובה עלינו לתת שלשית השקל בכל שנה נוסף על מחצית השקל שאמרה התורה:

24. רמ"א אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצד סעיף א

י"א שיש ליתן קודם פורים מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן, זכר למחצית השקל שהיו נותנין באדר... [ב]

~Who Should Give?~**25. שמות פרק ל פסוק יד**

כל העבר על הפקדים מבין עשרים שנה ומעלה יתן תרומת יקוק:

26. רמ"א אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצד סעיף א

ואין חייב ליתנו רק מי שהוא (ה) ג מבין עשרים ולמעלה, ויש אומרים שנותנים מחצית השקל לצדקה מלבד ג' מחצית אלו, ואין נוהגין כן.

27. משנה בחרה סימן תרצד ס"ק ה

(ה) מבין כ' ולמעלה - זהו [ד] לדעת ר"ע מברטנורא אבל התו"ט כתב שהפוסקים חולקים וס"ל דמבין י"ג ולמעלה שהוא בכלל איש חייב במחצית השקל וא"ר כתב דכל זה רק מדינא אבל המנהג הוא ליתן אפילו בעד בניו הקטנים ואשה מעוברת בעד ולדה [ה] איתא במשנה כל קטן שהתחיל אביו לשקול על ידו שוב אינו פוסק:

~When to give~

28. ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות פורים

[ד] במנחה כשהולכים לבה"כ מותנין מחצית השקל ומעות פורים.

29. משנה ברורה סימן תרצד ס"ק ד

(ד) בליל פורים - ובמדינתנו נוהגין ליתנו בשחרית קודם קריאת המגילה [מ"א] ועכשיו [ג] נוהגין ליתן מחצית השקל קודם מנחה ובשחרית מעות מגילה:

~What to give?~

30. רמ"א אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצד סעיף א

...ומאחר ששלשה פעמים כתוב תרומה בפרשה, יש ליתן ג' (מרדכי ריש פ"ק דיזמא); ויש ליתנו (ד) בליל פורים קודם שמתפללים מנחה (מהרי"ל), וכן נוהגין בכל מדינות אלו; * ויש ליתן ג' חצאים גדולים במדינות אלו, כי אין מטבע ששם מחצית עליה מלבד זו; ובמדינות אוישטריי"ך יתנו ג' חצי וויינ"ר, שנקראו ג"כ מחצית, וכן לבל מדינה ומדינה...

31. ב"ח החיים סימן תרצד:ב

ו' ועל כן מי שידו משנה יש לעשות זכר למחלה כשקל בפליטה דסיינו סיהן מטבע סמליי בלוטו מקום פטמו מחלינו ויש בו כסף עזוקס פישור פחליה כשקל לו יותר וכמ"ס כרמב"ם פ"א מ"ב סקלים כסנין סקלים סנוכנין כוזן כביה ופיטורו ג' דרססיס כסף כמיש כסיע וי"ד פ"י ס"ד כפנין סדיון כגור ישיג ואם לא קמלא כוס ממקומו לו יתן מטבע כסף שיוכל לקנות בו מחס"ס דסיינו ג' דרססיס כסף דלא סדוף זכר כזכ"ז ספדיון כבן דלוי דיוכל לנהא כסף או סוה כסף כמיש כסיע שם ללא דעניי ים ליתן כסף אס אפטר זכר למחסי"ס ספיס כסף ואם אן ידו משנה לזכר לו יתן מטבע סמלי חלי כוכיו בלוטו מקום כפי יכולתו יסיס מכ שיסיס סיון סמלי ללא לזכר כסלמא :

~To Whom Should One Give?~

32. ערוך השולחן אורח חיים סימן תרצד סעיף ח

...ויכולים ליתן מעות מחצית השקל לאיזה מקום שירצו ולא דווקא לתקון בהכ"כ שהוא כמו בדיק הבית דאינו אלא לזכרון בעלמא ועיקר מחה"ש היה על קרבנות דעכשיו אין שייך זה ויש מותנין מעות מחה"ש להחזן ואין קפיצא בזה [שם] וגם נוהגין ליתן מעות מגילה להקורא ואין איסור בדבר ואין חיוב בדבר: